

3-ти май 2016

Тревор Барнс

Директор на Стандартите за вреда, обида и безпристрастност на съдържанието, стандарти, лицензиране и прилагане на стандартите

"България, моята земя", Ал Джазира на английски, излъчен на 16-ти декември 2015 в 12:00

Офком е оценил съдържанието на филма спрямо Правило 3.1¹ (реч на омразата), Правило 2.2² (материално подвеждане) и Правило 5.5³ (дължимата безпристрастност).

В писмо от 15-ти март Съветът за Електронни Медии (СЕМ) изразява притеснението си, че Предаването е по-скоро "пропаганда", отколкото "документален филм" и смята, че Офком не е взело предвид следното, като част от оценката:

- документалният филм окуражава "усещане за жертва" в турската общност, което може "да провокира конфликти и омраза";

¹ Правило 3.1 гласи: „Материал, който може да окуражи или подбуди престъпление или да доведе до безредици, не бива да бъде включван в радио- или телевизионни излъчвания.“

² Правило 2.2 гласи: „Фактологически предавания или материали или представяните факти не бива да подвеждат аудиторията.“

³ Правило 5.5 гласи: „Всяко лице, предоставящо услугата, трябва да спазва дължимата безпристрастност по теми с политическа или индустриална полемика¹ и въпроси, свързани с текущи теми в обществената политика... Това може да бъде постигнато в рамките на предаване или в серия от предавания, разглеждани като едно цяло.“

- дължимата безпристрастност не е спазена в Предаването, защото: ПП Атака е представена като "потиснически представител на българското мнозинство", а ПП Движение за Права и Свободи (ДПС) като "потиснат представител на турското малцинство" и Предаването "може би нарочно" пропуска факта, че ДПС "е участвало в сформирването на три правителства в последните 26 години, докато Атака не е участвала в НИТО [подчертано в оригинала] едно"; и
- Професор Маккарти (за чиято гледна точка за арменския геноцид споменавате че е "обидна за европейските исторически науки и сегашната публична политика") е помолен в предаването да изрази мнение, вместо такова да бъде потърсено от "по-уважаван и умерен историк".

В самото начало бих искал да кажа, че след като много внимателно взехме под внимание всички допълнителни точки, изброени по-горе, мнението на Офком, че Предаването се е съобразено с нашите правила, остава непроменено. Надолу ще разгледам подробно причините за това.

Правило 3.1 (реч на омразата)

Вие изразявате притеснение, че Предаването създава "усещане за жертва" в турската общност, което може "да провокира конфликти и омраза". Както писах в моето писмо от 9-ти март 2016, оценихме Предаването спрямо Правило 3.1, което забранява материали, които може да окуражат извършването на престъпления или да доведат до безредици. Анализирахме дали някое от твърденията в Предаването директно или индиректно призовава зрителите да извършват незаконни действия спрямо българи или българското правителство. Въпреки че Предаването съдържа твърдения, които могат да бъдат приети като спорни или тенденциозни, те са предадени под формата на лични разкази на членове на турската общност. Изглежда, основната редакторска цел на Предаването е да представи и дискутира как турската общност смята, че е била третирана в неотдавнашната история на България. Отчитаме, че е възможно хора от турската общност да са гледали Предаването и да са заключили, че в миналото някои от членовете на тази общност в България да са били малко или много жертви на дискриминация. Въпреки това не смятаме, че Предаването съдържа твърдения, които да бъдат сметени за или са такива, че да предизвикат престъпления и безредици (например всяка реч на омразата или директни или индиректни призови към турската общност да извършва незаконни действия в България).

Правило 5.5 (дължима безпристрастност)

В моето писмо от 9-ти март 2016 обясних как Офком е приложил правилата за дължима безпристрастност в този случай. Оценката на Офком на предаването е, че подлежи на проверка по Правило 5.5 от Кодекса, заради съдържащите се критични изказвания за третирането на турската общност в България (например призова на ДПС да промяна на закона/политиката, така че да се позволи изучаването на турски език в училище и турския да се ползва при публични демонстрации).

Въпреки това преценихме, че дължимата безпристрастност е запазена, защото тези изказвания представляват много малка част от Предаването и има изразена друга гледна точка чрез някои коментари.

Вие твърдите, че дължимата безпристрастност в Предаването не е запазена, защото ПП Атака е представена като "потиснически представител на българското мнозинство" (въпреки че никога не е била част от което и да е скорошно българско правителство), а ПП Движение за Права и Свободи (ДПС) като "потиснат представител на турското малцинство" (въпреки че е част от няколко скорошни правителства).

Препратките към ПП Атака са много малка част от Предаването, използвани да илюстрират трудностите, които мюсюлманската общност в България е срещнала след атаките в САЩ от 11 септември. Тези коментари са направени от Шубан Али Мехмед от

Висшия мюсюлмански съвет в България. В същите кадри е показана демонстрация в София през 2011 г. пред джамия и кратък клип с лидера на Атака Волен Сидеров, който критикува българската полиция заради бездействието срещу турската общност по време на демонстрацията. Счетохме, че тези коментари за Атака не са с политическа или индустриална полемика или въпроси, свързани с текущи теми в обществената политика, с които се занимава Част Пета от Кодекса (за разлика от коментарите/твърденията които покриват този критерий - вж. писмото от 9-ти март 2016 г.)

Също, факта, че в Предаването член на ДПС призова за промени в политиката за българското образование и закона за публични демонстрации, когато ДПС е участвало в редица от скорошните български правителства, по наше мнение, не означава, че ДПС е изобразен "като потиснат представител на турското малцинство." Нито означава, че изискванията на дължима безпристрастност не са изпълнени в този случай.

Освен това, в писмото си от 9-ти март обяснявам защо Офком счита, че коментарите от страна на ДПС отговарят на нашите правила безпристрастност.

Може да се твърди обаче, че тези две точки, които повдигнахте може потенциално да са заблудили зрителите, така че ги коментирам в следващата част на това писмо.

Правило 2.2 (материално подвеждане)

Вие изразявате опасения, че ПП Атака е изобразена като "потиснически представител на българското мнозинство" (въпреки че никога не е бил част от скорошни български правителства), а ПП ДПС като "потиснат представител на турското малцинство" и Ал Джазира "може би нарочно" пропуска факта, че ДПС е "участвала във формирането на три правителства през последните 26 години".

Както по-рано беше обяснено в писмото от 9-ти март 2016 г., Правило 2.2 от Кодекса се отнася за съдържание, **което заблуждава публиката, така че да причини вреда и / или обида**, но не се занимава с неточности (например чрез пропускане на информация).

Вече обясних по-горе контекста на твърденията в Предаването, отнасящи се до ПП Атака. Разбираме, че Атака е четвъртата по големина политическа партия в България, тя е с националистически възгледи, а политическа ѝ програма определя България като държава на една нация и отстоява превъзходството на държавата и на българския народ над етническо и религиозно многообразие. Ние считаме, че позоваванията на Атака в Предаването са отворени за различни интерпретации и различни отговори. По наше мнение обаче не е ясно какво биха заключили зрителите от кратките изявления в Предаването за Атака - дали е "потиснически представител на българското мнозинство" или че по-голямата част от българите поддържат Атака, или че партията е била представлявана като по-силна и влиятелна, отколкото е в действителност.

Поради тези причини ние не считаме, че Атака е представена в Предаването по материално подвеждащи начин.

Взехме под внимание опасенията Ви, че ДПС е изобразена по потенциално неточен начин "като потиснат представител на турското малцинство" и че Ал Джазира в Предаването пропуска факта, че ДПС "участва в сформирането на български правителства в последните 26 години". Обясних по-горе, че по наше мнение, фактът, че в Програмата член на ДПС призовава българското правителство за промени в политиката за образованието и в закона за публични демонстрации, не означава, че ДПС е изобразена "като потиснат представител на турското малцинство". Член на ДПС е показан да обяснява гледната точка на тази партия по някои въпроси. Отчетохме, че в разказа коментаторът казва, че "*[с]лед падането на комунизма българските турци основават Движението за Права и Свободи, ДПС, през януари 1990 г.*", което показва от колко време тази партия е активна в България. Ние считаме, че начина, по който ДПС е представена в Предаването и факта, че не се посочва изрично нейното участие в няколко български правителства, не е материално подвеждащ за зрителите.

Правило 2.3 (обида)

В писмото си също така изразявате недоволство, че професор Маккарти е бил помолен да даде становище в документалния филм, вместо да бъде потърсен "по-уважаван и умерен историк". Според вас някои от неговите становища "се смятат за обидни за европейската историческа наука и сегашната публична политика". Затова анализирахме казаното от проф. Маккарти в Предаването спрямо Правило 2.3. То гласи: "При прилагането на общоприетите радио- и телевизионни стандарти трябва да се гарантира, че материал, който може да причини обида, е оправдан от контекста ...".

Радио- и телевизионните оператори, които регулираме, са напълно свободни да включат всички участници, които желаят и които може да имат различни, от общоприетите възгледи, когато се обсъждат исторически събития, дотолкова, доколкото те отговарят на Кодекса. Това включва историци като проф. Маккарти. Тази позиция е в съответствие с правото на свобода на изразяване, правото на публиката да получава информация и идеи и свободата на телевизионния оператор да упражнява своята редакционна преценка. Ние разбираме, че проф. Маккарти има спорни, а според някои и обидни, мнения за някои исторически събития, включително и това, което Вие описвате като "отричане на арменския геноцид".

Въпреки това ние бяхме длъжни да се съсредоточим върху казаното от проф. Маккарти в Предаването, а не неговите мнения по други въпроси. Нашето мнение е, че, въпреки че някои от коментарите на проф. Маккарти за някои аспекти в българската история може да изглеждали обидни за някои зрители в България, той е професионален историк и като такъв предлага своята интерпретация на ситуацията в България през деветнадесети и началото на двадесети век.

Като се има предвид, че той изразява кратко мнение в предаване, което до голяма степен се състои от лични разкази от членове на турската общност за това как са се отнасяли към тях и други членове на тази общност в най-новата история на България, както и значението на свободата на изразяване на професора и на телевизионния оператор, ние заключихме, че всяко обида, което може да е била нанесена от изявленията му е била оправдано от контекста.

Поради тези причини ние считаме, че изявленията на проф. Маккарти в Предаването отговарят на Правило 2.3 от Кодекса.

Оценявам това, че СЕМ може да бъде разочарован от отговора. Въпреки това, вярвам, че ние сме ви предоставили полезна яснота относно оценката на Офком за Предаването.